

MAAOMAVALITSUS

EESTI MAAOMAVALITSUSTE LIIDU HÄALEKANDJA

10. NOVEMBRIL 1930. A.

Nr. 17

KAHEKSAS AASTAKÄIK

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Toimetaja: H. Avikson.

Tellimise hind:

Aastas	Kr.	5.—
Pooles aastas	"	2.50
Üksik number	"	—25
1923 aastak.	"	—50
1924 "	"	3.—
1925—1929 a. ä	"	5.—

Toimetus ja talitus:

Tallinnas, Suur Roosikrantsi
uul. Nr. 12.
Telefon Nr. 4—72.
Jooksev arve: Eesti Panga Tal-
linna osakond Nr. 609.

Kuulutuste hind:

1 lhk. Kr. 20.—, ½ lhk. Kr. 10.—,
¼ lhk. Kr. 5.—. 1⁸ lhk. Kr. 2.50,
1/16 lhk. Kr. 1.25.
Dokumentide kaotamise kuulu-
tused 50 senti dokumendi pealt.

Ilmub 20 korda aastas, iga kuu 10. ja 25. päeval, mai, juuni, juuli ja augusti kuudel ainult 10. päeval.

SISU:

Soome omavalitsused

Soome valdade asjaajamine — Oskar Angelus	Lhk. 275
Soome vallaomavalitsuste majandus, rahandus ja raamatupidamine — H. Avikson	" 276
Soome linnade majandus, rahandus ja raamatupidamine — H. Avikson	" 281
Politsei lähendamisest omavalitsusele	" 282
Kohtukutselehtede maksustamisest kätteviija kasuks — Rud. Stein	" 283
Vahialla võetavatest ja nende kinnihoidmisest omavalitsustes — Rud. Stein	" 284
Isikutõestamise ja liikumise seadusest — A. Peterson	" 285
E. M. Liidu ja omavalitsuste tegevusest	" 286
Küsimused ja vastused	" 288
Kuulutused	" 274

SUNDNORMIDE KOGU

MAAOMAVALITSUSTE KOHTA

ILMUB KIIRENDATUD KORRAS.

ON ILMUNUD VIHUD NR. NR. 27, 28, 29, 30, 31, 32,
33, 34, 35 JA 36. : - : - : - : - : - : - : - : - : -

VIIMASTES VIHKUEDES VALDADE OSA.

LÕPUVIHUD ILMUVAD LÄHEMAL AJAL.

TELLIMISTEGA PALUB RUTATA

EESTI MAAOMAVALITSUSTE LIIT

Teie kinnitate

oma liikumata ja liikuvat varandust

tuleõnnetuse vastu

kõige soodsamatel tingimustel

Eesti Omavalitsuste Kinnitus A./s.

„OMA“

mis on omavalitsuste ühine kinnitusettevõtte ning mille tegevusest saadud tulud omavalitsuste kaudu rahvale tagasi lähevad.

Seltsi põhi- ja tagavarakapitalid üle Kr. 368.000.—.

Seltsi juhatus: Tartus, Riia tän. 41, oma majas, kõnetr. üldine 3-44 juhatus 5-62.

Peaagentuur: Tallinn, Harju tn. 48, kõnetr. 18-58.

Agendid kõigil pool.

Kuulutakse maksvusetaks:

1) Juuli Kask'i hobusepass, väljaantud Kavastu vallavalitsusest 9. detsembril 1920 a. Nr. 90 all.

2) Jaan Hansu p. Johanson'i hobusepass, väljaantud Voltveti vallavalitsusest 31. detsembril 1920 a. Nr. 66 all.

3) Villem Mikkelsoni hobusepass, väljaantud Pala vallavalitsusest 3. veebruaril 1928 a. Nr. 5 all.

4) Rudolf Villemsi hobusepass, väljaantud Torma vallavalitsusest 26. juunil 1925 a. Nr. 175 all.

5) Rudolf Villemsi hobusepass, väljaantud Torma vallavalitsusest 11. septembril 1929 a. Nr. 568.

6) Rudolf Peetsi hobusepass, väljaantud Torma vallavalitsusest 11. septembril 1929 a. Nr. 569 all.

7) Rudolf Peetsi hobusepass — väljaandmise aeg ja asutus teadmata.

Soome omavalitsused,

Soome valdade asjaajamine.

Oskar Angelus.

(Järg.)

Mõnel korral võtavad revideerimise ette ka maahärrad. Ministeeriumid ise revideerimist ei toimetata. Iga revident revideerib aastas läbisegi 25 vallavalitsust, käies igas vallas vähemalt 2 korda aastas. Revideerimistega ühendusesolevatest kuldudest kannavad vallad umbes poole osa. Vallad, mis kuuluvad Liitu, maksavad revideerimiste eest 1500 Sm. aastas, kui elanikke on alla 4000; 1800 Sm. aastas, kui elanikkude arv on 4000—8000 ja 2300 Sm. aastas, kui elanikkude arv ületab 8000; Liitu mittekuuluvad vallad maksavad vastavalt: 2000 Sm., 2500 Sm ja 3000 Sm. aastas. Riik annab toetusena revideerimiste eest Liidule 150.000 Sm. aastas; ülejäänud osa revideerimiste kuludest kannab Liit ise, makstes juurde aastas keskmiselt 100.000 Sm.

Soome valdade majanduslik seisukord on hea, arvatud välja Põhja-Soome vallad ja idapiiriäärsed vallad. Sellest siis ka tuleb, et vallad võivad maksta sekretäridele häid palku, keskmiselt 30.000 Sm. aastas, pluss korter, küte ning valgustus (Vihti valla sekretäril on kasutada omaette maja kuuetoalise korteriga, Vanaja sekretäril on kahetoaline korter ja köök, Janakkala sekretäril neljatoaline korter ja köök). Abijõud saavad palka harilikult 7.200—10.200 Sm. aastas. Lihtne asjaajamine võimaldab läbi saada väheste jõududega — keskmine vald (8.000 elanikuga) seab ametisse harilikult 2 palgalist jõudu. Vallavanemate palk kõigub 2.000—5.000 Sm. vahel, volikogu esimehe palk 1.000 Sm. ümber aastas. Volikogu liikmed saavad harilikult 25 Sm. päevaraha ja igalt kilomeetrilt 1 Sm. sõiduraha, kui nende asukoht on vallamajast üle 5 klm. kaugel. Mõnel pool ajab vallavanem (väikestes valdades) ise kõik asjad, nii et vallal erilist sekretäri ega palgalist kantseleiametnikku

polegi. Üldiselt pole vallasekretäride institutioon Soomes kuigi vana, varemalt ajasid igalpool vallavanemad ise asju. Sealjuures võib aga juhtuda sarnaseid kurioosume, nagu seda avalikuks tegi liidu revideerimine: kõik valla kirjavahetus hoiti vallavanema juures kapis, jooksva aasta kirjavahetus hoiti ühes sahtlis, sealt asetati see aasta lõpul teise ja siis kolmandasse sahtlisse, neljandal aastal pandi kirjavahetus ahju.

Vallavalitsuse tegelaste teadmiste tõstmiseks korraldab Liit igal aastal kursusi, mis kestavad 2½ kuud. Osa võtta kursustest võivad ainult need, kes on teeninud vähemalt üks aasta tegelikult vallavalitsuses ja lugenud läbi kindlaksmääratud raamatud enne kursuste algust. Kursuste lõpul korraldatakse katseid, mis aga sunduslikud pole ja iseenesest veel ei anna õigusi. Sarnaseid kursusi on Liit seni korraldanud 7. Peale selle peetakse kohtadel lühiajalisi kursusi ja loenguid Liidu inimeste poolt valitud omavalitsustegelastele.

Liit annab valdadele tasuta juriidilist nõu. Selleks on Liidul ametis juristide büroo kolme õigusteadlasega. Ministeeriumid nende asjadega tegemist ei tee ja nõupalujate kirjadele ei vasta.

Liit saab temasse kuuluvatelt valdadelt liikmemaksu, mille suurus oleneb rahva arvust: iga hinge pealt makstakse 20 penni, kuid liikmemaks ei või tõusta üle 3.000 Sm. (suurim vald Soomes on üle 20.000 elaniku, väiksem alla 500).

Liidul lasub ka ülesanne varustada rahvakoole kirjandusega, koolitarvetega ja raamatutega (mis antakse Soomes tasuta kõigile õpilastele), kui koolid seda tahavad. 8.000 koolist varustab Liit 4.900 kooli, s. o. 259 valla koole. See osa tööst nõuab Liidult suuri pingutusi, kes oma

hariliku koosseisu (170 isikut, siia hulka arvatud kõik trükikoja, köitmisikoja jne. töölised) peab suvekuudel, raamatute teelise ja saatmise ajal, suurendama peaaegu kahekordseks (300 inimese peale).

Lõpuks tuleks veel tähendada, et Soomes on välja töötatud uus maakondade seaduse eelnõu, mis näeb ette maakondade sisseadmist. Liit seda seadust ja üldse maa-

kondade sisseadmist ei poolda ja arvatakse, et eelnõust asja ei saa.¹⁾

1) Käesolevast artiklist on need osad väljajäetud, mis kirjeldavad maksude vastuvõtmise ja rahade väljamaksmise korda ning muid rahandusse puutuvaid küsimusi, ja seda sellepärast, et kordamist ära hoida, kuna need, kui järgneva artikli lahutamata osad, puududa ei saa järgmisest artiklist, mis otse neile küsimustele määratud.

Toimetis.

Soome valla omavalitsuste majandus, rahandus ja raamatupidamine.

H. A v i k s o n.

Kui Soome vallaomavalitsuste asjaajamine meie omadest vähem tööd annab riikliste ülesannete puudumisel, siis majanduslikud ülesanded on neil meie omadest märksa suuremad ülesannete tagajärjel, mis kas meie valdadel üldse puuduvad ehk vähemaarvulised on.

See on esijoonest tingitud valdade suuruselt. Nii on näiteks Vihti vallal, mille pindala 500,37 km². ja 8617 elanikku, tervelt 19 kooli, suur vallakodu (vanadekodu), lastekodu, haigemaja, sünnitusmaja, 3 talu, valla arstimaja, suvila, vallamaja seltsimajaga ja sekretärimaja ülevalpidada, samuti sellest olenevalt suur hulk ametnikke neis asutustes ja eriteadlasi. Janakkala 8400 elanikuga vallas on 13 kooli, haigemaja, vanadekodu, lastekodu jne. 3700 elanikuga Vanaja vallas 9 kooli, vanade- ja lastekodu ning maja Hämeenlinnas, milles vallavalitsus asub. Nende asutuste ülevalpidamine ei tingi üksi suuremaid rahalisi läbikäike, vaid vanade- ja lastekodude ning nende kasutajate ülevalpidamine nõuab arvestust, mida meie vallaomavalitsused üldse ei tunne. Soome vallaomavalitsuste mitmed talumajapidamised, näiteks Vihti valla vanadekodu 500 ha, talupidamine suurendab tööd raamatupidamise alal, milliseid töid ka Eesti vallaomavalitsustes ei ole.

Selsamal ajal, kui suur hulk asutusi majanduslikel alal ehituste, remontide ja asutuste töödearvestamiste näol Soome vallaomavalitsuste tööd tunduvad suurendavad, on maksude korraldus, vastuvõtmine ja arvestamine mitu korda lihtsam kui meil. Seda esiteks maksude vähesuse, teiseks arvestamise lihtsuse pärast.

Maksusi Soome vallaomavalitsuste heaks on ainult 2: koeramaks ja valla tulumaks. Viimane on peaaegu maks. Seda maksavad

kõik valla kodanikud, kelle sissetulek ületab 6000 Sm. Nii suur tulu on suurel hulgal kodanikkudel. Nii on Vihti vallas 8617 kodanikust 2800—2900 valla tulumaksu maksjat. Janakkala valla 8400 kodanikust 3500 maksumaksjat, Vanaja valla 3700 kodanikust 1270. Tulusse arvatakse kõik isiku tulud, olgu nad saadud kas rahapalgana, põllumajapidamisest ehk muul näol või teel. Iga maksualune kodanik on kohustatud vallavalitsusele määratud tähtpäevaks oma tulude deklaratsiooni sisseandma. Vallavolikogu poolt moodustatakse tulumaksu komisjon. Vihti vallas on ta 30 liikmeline, kes tulu deklaratsioonid läbi vaatab (riigitulu maksu kindlaks määramiseks on erikomisjon, kuna kavatsus on neid kahte tulumaksu komisjone edaspidi ühendada) ja maksuüksused (maksuüür 100 margalise tulu pealt) kindlaks määrab. Komisjoni otsus on maksu määramiseks lõplik. Maksuüksuse suurus on valla katmata eelarvelistest kuludest, s. o. mida rohkem kulusid selle maksu katta jääb, seda suurem tuleb maks. Järjekult koostatakse valla eelarve enne maksuüksuse peale tuleva summa kindlaks määramist. Tingitud sellest, ei esine Soome vallaomavalitsuste eelarvetes maksud mitte esimesel kohal, nagu meil, vaid viimasel. Kui maksukohuslaste maksuüksused kindlaks määratud ja need vastavate põhjendusandmetega maksualuste nimekirja raamatusse kantud, tehakse kodanikkudele kuulutuste kaudu teatavaks, et nimekirja on asjast huvitatuile vallamajas kättesaadav.

Ei ole kodanik temale arvatud maksuüksuste arvuga rahul (maksusumma vastu protesteerida ei saa), võib ta protestiga esineda kas valla volikogule ehk, kui viimase poolt uurimise komisjon moodusta-

tud, uurimisekomisjonile. Viimases on Vihti vallas 15 liiget. Vanaja vallas 7 liiget. Uurimisekomisjoni kokkutulekust antakse 14 päeva kuulutuste kaudu ette teada kaebtuste sisseandmise võimaldamiseks. Uurimisekomisjonil on õigus maksumaksu vähendada, mitte aga suurendada. Kui uurimisekomisjoni ehk selle puudumisel vallavolikogu otsus kaebajaid ei rahulda, võib ta edasi kaevata maahärrale (kubernerile).

Kolmanda sissetulekuna maksude peatükis figureerib veel trahviraha tuludeklaratsioonide mitteõigeajalise esitamise eest.

Valla üldkulud on suured õpetajate palgade, kõigi õpetarbete ja -raamatute tasuta õpilastele andmise, raamatukogude ülalpidamise ja suure hulga komisjonide ning ametnikkude ülalpidamise tagajärjel, kuid suure osa nendest katab riik. Nii katab riik tervelt sõjaväe osade ülevalpidamisega seotud kulud, asunduskomisjoni ja rendikomisjonide päevarahad, õppejõudude palgad, $\frac{2}{3}$ koolide kuludest õppe- ja raamatukogude kuludest, arstlike personalide palgast, loomaarstide, rõugepanijate, tiisikuse vastu võitlejate jne. palkadeks, haigemajade, lastekodude ülevalpidamiseks, koolimajade ehitamiseks jne. jne.

Vihti valla 1929 a. aruande järele andis riik vallale toetust 32% üldkuludest, kokku ümarguselt 1.500.000 Smk., s. o. ligi 15.000.000 E. snt. Toetust saadi umbes 150.000 Smk. rohkem kui eelarves ette nähtud oli. Maksud andsid eelarvest umbes 40%, kinnisvarad 16%. Üldse moodustab Soome omavalitsuste eelarvetes valla kinnisvaradest väga tuntava %-i, sest kõigil maaomavalitsustel on esijoones suured metsad, talud, aga on ka tööstuslisi ettevõtteid. Nii olla Helsingi läheduses Nurmijärvi vallas, mis üks moodsamatest, oma elektri jaam, mis meie rahas 1 miljard senti maksuma läinud, oma jahu- ja saeveskid jne. Kolm aastat tagasi seletas Nurmijärvi valla esindaja II. Soome maaomavalitsuste päeval nende ridade kirjutajale, et ettevõtteid ja kinnisvarad katavad kõik valla kulud, nii et maksuvõtmiseks vajadust ei olegi. Nüüd võetavat maksu ikkagi igas vallas, et alal hoida kodanikkudes teadmist, et nad on kohustatud valla heaks maksu maksuma.

Rahaline seisukord Soome omavalitsustes, eriti linnades, ei lase ennast üldse meie omavalitsuste rahalise seisukorraga võrrelda. Nii näiteks andis Vihti vallaomavalitsus 1928 a. ülejääki ligi 1.480.000

Smk., s. o. meie rahas umbes 14.000.000 snt. 1929 a. oli sellesama valla eelarve ülejääk 717.000 Smk. Selle sama valla 16 miljoniline bilanss soome markades näitab valla oma varandusi 14 miljoni S. marga eest. Vanaja valla $5\frac{1}{2}$ milj. Smk. bilanss näitab valla võlgadeta varandusi 4 milj. Smk., kuna Janakkala valla võlgadeta varandusi on 7.761.363 Smk. 9.164.359 S. margalise bilansi juures.

Vihti valla 1929 a. eelarvelised tulud olid 6.094.965 Smk. (meie 60 milj. senti), kulud 5.278.526 Smk., s. o. rohkem, kui meie maavalitsustel, Janakkala vallas tulud 3.797.513 Smk., kulud 3.258.974 Smk. ja Vanaja vallas 3700 elaniku juures tulud 2.438.516 Smk., kulud 2.116.339 Smk.

Vihti valla 1929 a. tuludest moodustasid vallavalitsuse kulud 2,4%, üldised ühiskondlikud väljaminekud, kuhu kuuluvad mitmesuguste komisjonide päevarahad ja palgad, 1,2%, kooli- ja hariduskulud 34%, tervishoiu kulud 5%, hoolekande kulud 16%, ärilised ettevõtteid ja maad 15%, teed 0,3%, laenuprotsendid 0,3%, uued ehitused 10% jne.

Kulude väike % on rahaliselt siiski võrdlemisi suur. Nii oli Vihti vallas 1929 a. kantselei kulud tervelt 20.963 Smk. See kantselei kulude suur summa on seletatav Soome vallaomavalitsuste kantseleide rikkaliku sisseseade ja suure hulga trükitöödega. Nii on kõigil valdadel peale kirjutusmasina ka arvemasin, Janakkala vallavalitsuses oli neid isegi 2, makstes tükist 10.000 Soome marka.

Vallavalitsused trükitavad oma eelarved ja aastaaruanded suurte broshüüridena, trükitavad oma kodukordi ja juhatuskirju, trükitavad valla ajalugusid mitmes köites, mis mitusada lehekülge paksud on.

Vallavalitsus (kunnallislautakunta) on kõrgem administratiiv võim vallas, kes vastutab ka valla varanduste ja rahade eest, eesotsas vallavanemaga (vallavalitsuse esimehega). Hooldisvalla kinnis- ja vallasvarade, kapitalide, rahasummade ja võlgade eest, seab tema ka valla eelarve kokku. Eelarve kokku seadmine algab oktoobri kuus kalendri aasta peale. 15. nov. peab see valmis olema ja novembri teisel poolel vallavolikogule esitatud. 30 päeva peale otsuse tegemist astub eelarve jõusse. Iga asutus seab eelarve kokku oma asutuse jaoks ja esitab selle vallavalitsusele üldelarve kokkuseadmiseks. Eelarve ise sisaldab ainult üldkokkuvõtteid, näit. õpetajate palgad kogusummas, samuti kõigi koolide kütte kogusummas, val-

gustus jne. Üksikasjalised andmed on aga eelarve lisades.

Soome valdade eelarved koostatakse kõik ühise nomenklatuuri järele, mis Maakogukondade Liidu poolt kokku seatud, sisaldades ainult peatükke ja paragrahve, ja on seega võrdlemisi lühikesed.

Tingitult sellest, et eelarves puuduvad kulu punktid, s. o. paragrahvide alajaotused, on ka eelarveliste kulude raamat või kulude arvestus kaardi süsteemil meie omast märksa lühem, samuti ka eelarveliste tulude arvestus.

On tuluüksuste pealt valla tulumaks kindlaks määratud, seatakse kokku maksu maksjate nimekiri või maksuraamat, milles arvestakse peale tulumaksu ka koera maks, tuues välja kokku maksta olev summa, millele järgnevad kolmel tähtajal maksumaksmise äramärkimise võimaldamiseks vastavad lahtrid, aasta lõpuks kokku maksetud summa, ja aasta lõpuks võlgneva summa kohta. Maksumaksjad reastatakse maksuraamatus külade ja talude kaupa.

On maksuraamatutes igal maksumaksjal olev summa välja toodud, kirjutakse maksulehed välja, kuid mitte igale isikule, vaid perekonna peale terve perekonna kohta. Sellega tehakse perekonnaliikmete maksu eest vastutavaks perekonna pea — palgamaksja.

Meie maksva korra järele on iga isik ise oma maksu eest vastutav ja suur hulk isikumakse jääb saamata just vanemate juures töötavatelt poegadelt ja tütardele, kes ütlevad, et nad rahapalka ei saa. Soomes maksev kord likvideerib selle halbtuse täiel määral. Teiseks hõlbustab ta ka arvestust, sest perekonna maksuvõlg arvestatakse kogusummas perekonnapea võlana.

Maksukäske ei saadeta maksumaksjale perekonnapeale koju kätte, vaid see jääb vallavalitsusse seniks, kuni maks tasutud. Soovib maksumaksja oma makstaoleva summa üle teateid, peab ta ise ilmuma vallamaija, kus maksuraamat kontrollimiseks saadaval on. Maksukäsk sisaldab eneses ka maksukviitungid valmistrükilt, millele märgitakse maksja number, summa, kuupäev ja allkiri. Viimase osa äramaksmisel saab maksumaksja alles maksukäsu oma kätte tõendusena, et see tasutud. Senini seisavad maksukäsud maksja numbri järjekorras maksta oleva summa kiireks leidmiseks maksu õiendamise puhul vallavalitsuses.

Makse võetakse vastu mitmel viisil, nii

kuidas keski vald seda heaks on arvanud. Nii võetakse mõnes vallamajas igal äripäeval vallavanema poolt makse vastu, teises vallasekretäri poolt, kolmandas on rahaliste asjade õiendamiseks teatud päevad määratud, vähemalt 2 korda kuus, neljandas käib vallavanem sekretäriaga ehk selle abiga külates varemalt välja kuulutatud päevadel makse vastuvõtmas, viiendas ei võta vallavalitsus makse mitte ise vastu, vaid on volitanud vallas asuvat hoiukassat seda tegema hoiukassas, kuundas on maksude vastuvõtmine samuti teatud pangale usaldatud, kuid pank toimetab maksude vastuvõtmist teatud päevadel vallamajas eneses. Juhustel, kus maksude vastuvõtmine panga kätte usaldatud, ei ole vallal mingisuguseid eritasusid pangale maksta, vaid pank arvab vastuvõetud summad jooksva arvena % -i alla harilikus korras. Veel enam. On isegi sarnaseid kokkuleppeid valdade ja pankade vahel, et pangad, kes maksude vastuvõtmise õiguse saanud, maksavad suure osa vallasekretäri palgast valla kasuks. Seda reklaami eest, et pangal vallaomaval usaldus, oma pangale.

Summade väljamaksmine vallavalitsuse kassast sünnib samuti mitmet viisi, kas vallavanema, sekretäri ehk panga poolt. Viimasel juhusel kirjutab vallavalitsus tshekid välja. Tshekid on maksvad kahe allkirjaga: vallavanem, sekretär ehk selle abi. Tshekid kahe viimase allkirjaga loetakse maksvaks, sest vallavanema allkirja saamine on tihti raskendatud. Näiteks elab Janakkala vallavanem vallamajast 22 klm. kaugel. Tshekkidega maksmist peavad Soome vallavalitsused eriti kasulikuks sellepärast, et väljamaksetud summad seisavad neil tegelikult pangas jooksva arvel, sest vallavalitsuste tshekid liiguvad rahana käest kätte.

Nagu eespool nimetatud maksukäskude küljes olevatest kviitungitest juba selgus, puuduvad Soomes täielikult maksu vastuvõtte kviitungi kontsad. Nende puudumine on esimene ja suurem töökokkuhoiu põhjus, teine on sellega otsekohe seotud. Meil maksva vene arveseaduse põhjal nõutakse, et iga sissetulek peab, ühes raamatus isesisvalt registreeritud olema. Kui üks isik maksab korruga mitut maksu, siis nõutakse meil ka nende üksikmaksude isesisvat registreerimist, nii et meil ühe maksva viisi järele (A. Loorits) annab ühe isiku maksude õiendamine terve rea ridu kassa raamatusse. Kui meil ka teine maksev valla raamatupidamise viis (H. Avikson)

seaduse nõuet täites on suutnud selle töö lühendada ühe rea peale, siis Soomes maksev kord on selles asjus radikaalse uuen-duse läbi viinud: üksikasjalist maksude registreerimist raamatutes üldse ei tehta. Maksu vastuvõtja märgib päevase kassa-sissetuleku aruande lehele ainult maksu-maksja numbri ja makstud summa. Päevase aruande lõppsumma kannab maksu-vastuvõtja oma kassakladesse ühe reaga. Edasi märgib ta oma kassaklade tulu pool-lele kõik tulu summad kokkuvõetult, väl-jamaksetud summad aga ükshaaval iga dokumendi järele. Päevase maksude sis-setuleku aruande lehe järele kantakse maksetud summa selsamal päeval maksu-de raamatusse, millisel sissekandel kõige tõsisem tähtsus on, sest ta asetab meie kviitungi kontsa ja ühtlasi kassaraama-tut. Et kviitungi kontsa ei ole, puudub järjelikult ka selle numbri märkimise va-jadus, kuna kviitungi numbriks on maksja number.

Et kassakladest kassaraamatusse (päe-varaamatusse) lähevad päevased kassa sissetulekud ja väljaminekud kogusum-mas, on, võrreldes meie maksva korruga, maksude arvestuse alal mitmekümnekord-ne töjõu kokkuhoidmine ilma ühegi kah-juta läbiviidud.

Teine ala, kus samuti vallavalitsuse ar-vestus ärärmuseni lihtsustatud, on asu-tuste arvepidamine.

Detsentralisatsioon on selles asjas täie-lik.

Mitte vallavalitsused, vaid asutused ise teevad vastavad asutuste kulu operatsioo-nid, saades selleks avansse vallavalitsus-telt. Asutused ise teevad ka eelarveliste kulude arvestust oma arveraamatutes, jälgides eelarve täitmist. Selleks on asu-tustel oma tabelviisilised (ühekordsed ameerika) kassa raamatud, kus arvestakse eelarvelised ja muudest allikatest saadud sissetulekud erilahtrites, kuna kulu sum-mad kantakse laiali eelarvele vastavalt erilahtritesse, mille peas äramärgitud eel-arvega lubatud krediit.

Aruandmine sünnib kahte viisi. Mõnes vallas, kus asutuste nimised arvepidami-ses veel küllalt vilunud pole, toovad nad kuu lõpul oma kassaraamatu vallavalit-susse, kus selle sissekanded kontrollitakse ja lõpptulemused vallaraamatusse kantak-se ning uus avanss väljaantakse, kus as-jaga aga juba täielikult tuttav ollakse, seal seatakse selleks kokkuseatud ja Soo-me Maakogukondade Liidu poolt trükitud avansi aruannete plankettidel vastav aru-

anne krediitide jaotusega kokku ja kõigi muude andmetega ja dokumentidega esi-takse vallavalitsusele, kus asutuse kuu lä-bikäigud ühe oper. kogusummas vallaraa-matutest läbi kantakse.

Maksude ja asutuste kulude arvestuse soodused määravad väga tuntava töö vä-henemise arvepidamise alal, võrreldes meil valitseva korruga.

Mis puutub Soome maaomaval. raama-tupidamise süsteemisse, mis sealse Liidu algatusel pea igal pool läbiviidud, siis seda süsteemi ei saa äramäärata teoorias tun-tud nimetusega: ta on eriti kombineeritud segu, kombineeritud isegi nii, et osa raa-matuid peetakse lihtraamatupidamise viisi järele, teine osa kahekordse kameraal viisi järele, ja see viimane viis ise on koostatud ameerika, itaalia ja parandatud saksa vii-sidest. Liht-raamatupidamises arvestakse kõik sihtvarad ja kapitalid ja sihtkohus-tused, nagu ka pikaajalised laenud. Need summad ei figureeri ka aruandes varan-duslikes seisus. Eelarveline tulu-kulu ja valla üldvarad, saada ja maksta olevad summad arvestakse kahekordse büdsheti-lise raamatupidamiseviisiga, kus juures päevaraamat (kassaraamat) on ameerika viisiline, memoriaal-shurnaal parandatud saksaviisiline, pearaamatu sissekanded tehakse osa arvetele saksa viisi järele kuu summadena, osa itaalia viisi kohaselt ük-sikasjaliselt, püüdes asetada abiraamatuid, kuid täites seda ülesannet, näit. jooksvate arvete arvetes, väga primitiivselt, nõue-tele mitte vastavalt, mispärast see süs-teem eeskujuna ei saa esineda.

See kombineeritud süsteem näib raskusi tekitama. Seda tõendab memoriaal ope-ratsioonide puudumine. Ühes vallas leid-sid aasta jooksul ainult kaks memoriaal operatsiooni. Kõik muud operatsioonid olid lahendatud aasta lõpul. Isegi sisemisi kassa operatsioone ei lahendata tarvilisel määral. See lahendamine oli poolik. Nii näitas ühe valla aastaaruanne suure kassa saldo passivas, mis ialgi ette tulla ei saa. Sellest nähtest väljakutsutud küsimuste peale revident-instruktori poolt antud se-letus sünnib järeldama, et varanduste va-hekordade lahendamist memoriaal-operat-siooni abil kardetakse, mille tagajärjel tarvilisi täpseid tulemusi kätte ei saada.

Arvestuse põhimõtteid tähelpanes, märgin siin peale eespool öeldu kaks asja-olu ära küsimuste kohta, milles meil seni ühine seisukoht puudub.

Eelarveaasta lõpuks võetakse bilanssi maksmata kulud, samuti ka aktivasse saa-

mata maksud tervelt sisse. Lõppeva aasta eelarveline arvatav ülejääk arvatakse järgmise aasta eelarve tuludeks.

Võlgadeta varanduse arvestamine sünnib ilma keerdkäikudeta, vahepealsete arvedeta ja annab varjamata kujul lõpptulemuse välja. Aasta aruannete bilanss näitab aktivas vallavaranduse, passivas kohustused ja lõppsummana valla võlgadeta varanduse ehk valla oma kapitali. Meil selle vastu kõik maksivad viisid, väljaarvatud H. Aviksoni süsteem, mis täiesti ühtlane Soome omaga, varjavad lõpptulemuse mitmenimeliste kapitalide taha, tasastades neid aktiva vastavate varadega, ja on asjatundmatuile täiesti arusaamatud.

Eelarveliste kulude ja tulude aruande juures puutub silma tuntav lahkuminek meil maksvast korrast. Kui meil krediidide ülekanndmised õige tõsise iseloomuga operatsioonid on, mis tulevad volikogudel ja valitsustel protokolleerida ja eelarveliste tulude ja kulude raamatus üle kanda, uue vallaomavalitsuste seaduse eelnõu järele isegi järelvalve asutuse kinnitusele kuuluvad, sünnib see toiming Soome vallaomavalitsustes ainult ühekorraga aruande kinnitamisega. Eelarveliste tulude aruanne sisaldab neli lahtrit: Pidi tulema eelarve järele, tuli, eelarvest rohkem, eelarvest vähem. Samuti ka kulude aruanne.

Üksikute raamatute vaatluse juurde asudes, tuleb peale eelnimetatu äramärkida:

Maksuvõlgade kohta peetakse eriraamat ehk raamatud, kus iga aasta maksud oma ette. Iga maksuvõlgasel on oma rida, nagu maksuraamatuski; ja maksu tasumiseks 5 aasta jaoks lahtrid. 5 aasta järele ülejääv võla saldo kuulub kustutamisele. Maksuvõlgade sissenõudjaks on maa-härra poolt ametisse nimetatud eriametnik maksusissenõudja, kui see kohustus politseikonstaabli peale pole pandud. See ametnik esitab vastuvõetud maksuvõlad eriaruande juures, mille põhjal valla raamatutes läbikanded tehakse.

Eelarveliste tulude ja kulude arvestus sünnib kaarti süsteemi järele, kus igal kulu ja tulu paragrahvil oma eri kaart (punkte eelarves ei ole, nagu eespool ära märgitud, mispärast kaartide arv ka võrdlemisi väike). Kulu ja tulu summad kantakse üksteise alla, mis võimaldab alalist kokkuvõtmist ja kontrolli. Tulu ja kulu summad eelarvel, kaartidel tehti Vihtis seletava tekstiga, pidada mõnelpool tehta-

ma ka tekstita, nagu meie valdades vastavates raamatutes.

Kaartid ise on koostatud kaht viisi: 1) Kaante vahel registraatorite taoliste metall juhede otsas, 2) madala pikliku pannaolise plekk aluse sees, kust ainult iga kaarti äär välja paistab oma nimetusega. Asutustes, kus arvestus või asjaajamine suurt hulka kaarte nõuab, nagu see Soome Maakogukondade Liidus ja Hämeenlinna linnavalitsuses näha oli, on üksikud kaartipannid koondatud plekk kapikestesse, kust soovitava panni võib väljatõmmata, lauale paigutada ja serviti üksteise peal lamavatest kaartidest väljapaistva ääre peal oleva pealkirja järele soovitav välja-valida ja tarviline märkus juurde kirjutada.

Need kaartide tugevad kaaned paljude haakidega, samuti plekkpannid kaartidega on kallid asjad. Vanaja vallasekretär nimetas kaante hinna hoolealuste kaartide jaoks 500 Smk., pannid pidada sedasama maksuma minema, nagu Liidus seletati, mispärast proovide kaasatoomine võimatuks sai.

Vararaamatud peetakse mitmeks aastaks, võimaldades mahakirjutusi teha.

Mitme aasta läbikäikude arvestamine ühes raamatus — see näib olema Soomes tendentsioon nähe. Kuna meil sünnib see ainult vararaamatus, on see seal, peale eespool nimetatute, läbiviidud pikaajaliste laenude, antud laenude ja väärtpaberite ja kapitalide raamatus, kus üheainsa leheküljele mahuvad 16 aasta läbikäigud kõigi tasumise, protsentide arvestuse ja -tasumise lahtritega, nii et laenude tegemise ja tasumise kõik ülevaatlikult näha — käesolevas raamatus.

Ühe-aastaste raamatute asemel mitme-aastaste pidamine mõjub ka selleks kaasa, et vallamajade tulekindlates arhiiviruumides arhiivi esemeid võrdlemisi vähe on.

Kokkuvõtet tehes Soome vallaomaval. rahanduse, majanduse ja raamatupidamise kohta tuleb tähendada: Kuigi Soome vallaomaval. majandusline tegevus oma ulatuse poolest Eesti vallaomaval. omadest palju suurem ja sisaldab alasisid, mida meie vallad üldse ei tunne, kuigi rahalised läbikäigud selle tagajärjel meie omadest suuremad, aitavad maksude väike arv ja selle lihtne arvestusviis ning kassaraamatupidamise süsteem tööd sedavõrd kokkutõmmata, et 8500 elanikuga vallad kahe kantselei tööjõuga kõigi vallaomaval. tööga ilusasti hakkama saavad. Teiseks: Kuigi

Soome vallaomaval. ülesanded ja neis maksev kord meie omadest lahkulähevad ja selle tagajärjel kõike seda, mis neil nende oludes nii ilus, meie vallaomaval. tööpõlule otse ümberistutada ei või, saaks mõn-

dagi eeskuju sealt üle tuua, kui meie oma korraga vähem ühtekasvanud oleksime ehk vähemalt kui meil tahet on vähema paberiga väljatulla, eriti aga maksuseadusi muuta.

Soome linnade majandus, rahandus ja raamatupidamine.

H. Avikson.

Soome väikelinnade majanduse, rahanduse ja raamatupidamise üle andis kokkuvõtliku ülevaate Hämeenlinna omavalit-susega tutvunemine.

Hämeenlinn, vana kubermangu linn, oma 8000 elanikuga on meie linnadega võrreldes väike linn, kuid ilmelt, arvesse võttes suuri nägusaid ehitusi ja iluplatse, suurlinn. Kooskõlas selle üldilmega on ka linnavalitsus linna vääriline. Jõukus paistab igalt poolt vastu.

Samuti kui valdadel on ka linnal suur hulk maad ja metsa. Nii on Hämeenlinnal neli maakohta 20 miljoni Soome marga väärtuses, sellest ühel talul üle 8½ milj. S. m. eest metsa. Linnal oma elektrijaam ja veevõrk. Asutustest töötavad peale algkoolide, kutsekoolid, haigemaja (2-hes hoones), vanade kodu, lasteaedu, saun, muuseum, raamatukogu lugemistoaga, mille teisel korral asub kubermangu arhiiv. Viimased kolm asuvad endises õigeusu peakirikus, mille torn ümberehitatud. Linnal oma palgaline tuletõrje korralikkude riistade ja masinatega.

Peale linnas asuvate parkide ja iluplat-side on linnal 5 kl. kaugusel Aulango park mitme ruutkilomeetri suurune, väga toreda järve kaldaga, palmide ja loorberpuudega, suure okaspuu metsaga, kunstjärvedega ja kõrge vaatlustorniga. Selle pargi korraldamisele kulutab linn 70.000 S. mk. aastas.

Linna uulitsad on prügitatud ja siledad, ainult uus linna osa vana kindluse kõrval, nägusate puumajadega, on veel mulla uulitsatega.

Linnade eelarved on pikemad valdade omast, tuues välja näiteks ka palgad üksikasjaliselt. Võrdlused eelmiste aastatega puuduvad. Uudiseks on eelarve summade liigitamine kahte ossa: rahas väljamaksetavad summad ja arvestuse teel kantav kulu (näit. üür omas majas, küte omast metsast, valgustus oma elektrijaa-

mast), samuti rahas tulevad summad ja arvestuse teel saadavad summad.

Ettevõtetal on oma eelarved ja nende netto tulemused lähevad üldeelarvesse. Üldeelarve kulu pool (see on ikka eespool) on 22 peatükki jaotatud, neist osa omakorda ka paragrahvidesse ja üksikud (kus palkadega tegu) punktidesse. Tulu jaguneb 9 peatükki, neist viimane maksud: „maksudega on vaja katta“ tekstiga. Ja see summa saadakse nagu vallaski sel teel, et üldkulu summast võetakse maha riigi toetus, ettevõtete tulud ja puudujääv osa jääb linna tulumaksu kanda. Hämeenlinna 1930 a. eelarve näitab rahalist kulu 7.275.185 S. mk. ja arvestavat kulu 455.670 S. mk., tulusid niisamapalju. Riiklisi toetusi selle juures 250.555 S. mk., sellest suuremosa koolidele. Koolide peale kulutab linn eelarve järele üle 900.000 S. mk. Palgad on juhtivatel tegelastel kõrged. Nii saavad linnapea (kaupunginjohtaja), sekretär ja rahanduse juhataja (pearaamatupidaja) à 60.000 S. mk. aastas, kassahoidja palk on kolm korda vähem, kirjutajatel veel alla selle, 12—16.000 S. mk. aastas. Linna insener saab tervelt 96.000 S. mk. aastas. Linnapea pühendab ainult osa jõudu linnale: on ühtlasi väga suure kirjutus-äri-trükikoja tegev direktor. Linnal on oma, linna omaval. poolt valitud, kohus pormestari (Bürgermeister) eesotsas, kelle palk Hämeenlinnas 50.400 S. mk. aastas. Linna majandusline seisukord on väga tugev. 1929 a. aruanne (linna trükitud aruanne on üle 600 lehekülge paks) näitab bilanssi summana 68.114.232 S. mk., sellest võlgadeta varandust (arvestus sarnane Soome valdadele, mitte meie linnadele) 65.794.629 S. mk., s. o. 650 milj. E. senti. 1929 a. eelarveline ülejääk oli 963077 S. marka, s. o. 10 milj. E. senti.

Kuigi aruanne üle 600 trükitud lehekülge paks, võtab eelarve täitmise aruanne

oma alla ainult kolm lehekülge. Ta on koostatud sellesama põhimõtte järele, mis valdadeski. Ainult peatükkide ja paragrahvide summad. Ka siin puudub krediitide ülekandmise viis. Aruanne näitab ülekulutusi ja vähem kulutusi. Ka Hämeenlinna aruanne näitab, nagu valdade omadki, et linn on tuntavalt rohkem riiklist abi saanud kui eelarves ette nähtud. Linna heast rahalisest seisukorrast annab tõendust see, et linna keskasutuses öeldi ametis olema 30 inimese ümber, neist 3 kassapidajat: elektrimaksude, veemaksu ja muude operats. kassapidaja. Maksude sissenõudjana tegutseb eriametnik. Ka tööbörسل oli oma eriametnik. Arhiiv, kahekordse kõrgusega saal, mis ühtlasi ka sekretäri kabineti, oma nahasse köidetud dokumentide ja paberitega, andis väga hea tunnistuse linna jõukusest.

Kirjastamine on ka linnades väga moodis. Peale paksude aruannete ilmuse meile seal viibimise puhul just trükist Hämeenlinna linna ajaloo III köide, mis sadandeid lehekülgi paks.

Raamatupidamine, nii palju kui lühike aeg lubas asjasse süveneda, on süsteemilt meil maksva viisi sarnane. Erilist rõhku pannakse eelarve täitmise peale. Kaarti süsteemil peetav eelarveline kulude-tulude

arvestamine sünnib otse kassas, kus iga päev kokkuvõtte tehakse, nii et seisukord alati nähtav on. Eelarves lubatud krediidid lähedale jõudnud kulunäitav kaart varustatakse erivärvilise klambriga, üle eelarve läinud peatüki või paragrahvi kaart teatud värvilise klambriga. Sellest piinlikust korrast hoolimata kulutas Hämeenlinna linnavalitsus üle eelarve summe 449.403 S. mk, selle juures näit. muuseas tuletõrje auto muretsemiseks 116.779 S. mk., s. o. üle 1 milj. E. sendi. Dokumentid hoitakse tulekindlas ruumis, kassa sissetuleku, väljamineku ja memoriaal dok. jahus, registraatorites, kust nad kõvakõitega kaante vahele köidetakse.

Uuendustes on Soome linnad tagasihoidlikud. Enesealgatus puudub. Soome Linnade Liidu sekretär tunnistas puhtsüdamiselt, et nad ootavad eeskujuna Rootsi. Teostatakse seal midagi, võetakse see Soome linnadele üle. Praegu ei olevat aga midagi kopeerida.

Kuigi Soome väikelinnade iseäraldus, võrreldes meie omadega, on tingitud eeskätt sealsete linnade jõukusest, võib leida nende töö tehnilisest korraldusest arvepidamises iseäraldusi, mis lähemat vaatlust ja kaalumist vääriavad.

Politsei lähendamisest omavalitsusele.

Omavalitsuse ajal ilmus „Maaomavalitsuses“ pikem põhimõtteid omavalitsuse kohta ülesseadev artikkel „Tsentraliseeritud detsentralisatsioon“, milles muu seas puudutati politsei lähemale toomist omavalitsusele ja sedasama mõtet arendas käesoleva ajakirja toimetaja oma hiljutises referaadis Riigikogu Omavalitsuse gruppi koosolekul. „Maaomavalitsuse“ kaastööline —a— võtab käesolevas artiklis selle küsimuse lähema vaatluse alla, mis pärast toimetuse, täiesti pooldades neid põhimõtteid, heal meelel järgnevatel ridadel ruumi annab:

Loodetavasti tulevad juba eeloleval riigikogu istangjärgul arutusele kaks valdadele väga tähtsat ala: vallaomavalitsuse ümberkorraldamine ja nende maaga varustamine, millised omavad maaomavalitsuse elus põhjaneva tähtsuse pikemaks ajaks.

Ühes sellega ei peaks olema üleaarne pidada silmas ka teisi maal asuvaid valit-

susasutusi ja mõelda sellele, kuidas saavad arenema need ning nende suhted uuestikorraldatava vallaomavalitsusega.

Käesolevas tahaksin piirduda ainult tähtsama valitsusasutisega maal vallavalitsuse kõrval — politseiga.

Maapolitseinikul on kaks küsimust, millest ikka ja alati räägitakse: korteriküsimus ühes maasaamise võimalusega, ja teiseks maksude sissenõudmine, mis ähvardab uputada politseid ja kõrvale kisub otsekohesest ülesandest. Varem või hiljem tuleb paratamata ka nende küsimuste lähendamisele asuda.

Viimases küsimuses ripub politsei tähtsal määral omavalitsusest. Kui see maksudenõudmisel korralikult ja heatahtlikult talitab, jääb politsei töö palju vähemaks kui vastupidisel juhul. On vaja vastastikust arusaamist ja koostööd. Viimane on aga kahtlemata kõige viljakam ühise laua taga. Sellepärast oleks ka politsei korteri

küsimuse ainuke õige lahendus: omavalitsus annab politseinikule korteri ja tööruumi omavalitsuse kantselei juures.

Riik peab nii-kui-nii politseile korterid muretsema, muidugi maksumaksjate arvel. Vallal, üldse omavalitsusel, kui kohapealsel, oleks see mitmeti kergem. Paljudel valdadel on praegu vabu ruume, mis esialgu suurtest kuludest üle aitaks. Väikeste valdade likvideerimisel vabaneb vallamajasid, uute koolimajade ehitamisel vabanevad vanad, enamasti veel kasutuskõlblikud, jne.

Ja kasu sellest? Politsei oleks varustatud korteriga ja paremal juhul, edaspidi aga igal juhul, töötaks vallavalitsusega ühes ruumis, mis kindlustaks ideaalse koostöö.

Ma julgen oletada, et meil ükskord politsei saab ühendatud omavalitsusega. Vald peab ametis kutseõiguslise politseiniku umbes samuti, nagu praegu maa- ja linnavalitsused peavad koolinõunikke. Konstaabel on vallaametnik normeeritud palgaga, korteriga ja maaga, töötab vallavalitsuse käsituses, kuid oma erialal iseseisvalt, vastavalt seadustele ja politseiavalitsuse juhtnõuroidele. On kadunud omavaheline kirjavahetus registreerimistega; maksude nõudmist toimetab vallavalitsus koos konstaabliga nii, kuidas otstarbeko-

hasem; konstaabel oma ringsõitudel õien-
dab vastavaid vallavalitsuse asju, kuid lihtsamais asjus kasutab vallakäskjala abi; konstaabli äraolekul võivad kodanikud anda oma avaldused konstaabli asemel teisele vallavalitsuse ametnikule (sekretärile) ilma, et tarvitseks teist või kolmat korda tagasi tulla, jne.

Et sarnane koostöö, või kui tahetakse — kahe peremehe teenimine, võimalik on, näitab see, et praegu vallasekretär on ühtlasi veel perekonnaseisuametnik, postiagentuuri juhataja jne., ilma, et midagi halba oleks. Mis oleks parem olnud, kui oleks olnud iseseisvad perekonnaseisuametnikud jne.? Ainult rohkem asutusi ja suuremad kulud.

Praegu on küll maal politseikonstaableid vähem kui valdu, nii et tuleks politseinikke juure võtta, kuid vähemate valdade likvideerimisega kujunevad ka valdade ja konstaablite arvud enam-vähem võrdseiks. Just praegu sunnib sellest mõtlema asjaolu, et on käsil valdade ja nende võimkonna korraldamine ning maaga varustamine, ja maapolitseinikkude lahendamata korterite küsimus, mille peale seni ei ole veel riigi poolt suuremaid summe kulutatud, mida aga tuleb teha, kui ei kasutata ära valdade vabu ruume.

—a—

Kohtukutselehtede maksustamisest kättevijja kasuks.

R u d. S t e i n.

Haljala vallasekretär.

Eestis maksvate seadustega on igasuguste kohtu otsuste kutselehtede kätteviiimine nii pooltele kui ka tunnistajatele pandud kohtupriistavite ja politsei ametnikkude peale ja viimasena alles vallavalitsuste peale. Kui vaadata tegelikku elu, siis on olukord kujunenud sarnaseks, et kohtuasutused, peale Riigikohtu, peaaegu erandita saadavad maal omad kutsed laiali ainult vallavalitsuste kaudu. Kutsetel on teinekord lühikesi tähtaegu ja teisi kohtudele suure tähtsusega vormaalsusi, millega külakümnikud-vanemad ja vähearenenud inimesed hakkama ei saa. Sellepärast on paljud vallad omale ametisse palganud erilised kohtukutsete laialikandjad, 1—2 isikut, kes saavad tasu 40—50 krooni kuus ja sageli veel priikorteri, kütte ja valgustuse. Vaadeldes lähemalt

kohtude asjaajamisi, siis on seal riigitulude huvides maksmapandud mitmesugused maksud mitmel kujul. Tõuseb küsimus, kas ei tuleks kohtukutsete, otsuste jne. kättetoimetamine ka maksustada vallavalitsuste kasuks, vähemalt neil korradel, kui on tegemist tsiviil asjadega ja kriminaal asjadest nendega, mis puutuvad ainult isikut, kui kaebajat ja mitte üldist julgeolekut. Ei oleks sugugi ülekohtune, kui kaebtuse või nõudmise sisseandjalt sisseandmise puhul saaks võetud iga väljasaadetava paberi, olgu see kohtuotsuse ärakiri või kutseleht, pooltele või tunnistajateks antud isikuile kättevijja kasuks 50 senti. Olles pikemat aega olnud ühes vallavalitsuses ametis, olen tähele pannud ja tundmaõppinud isikuid, kes alati ja tühiste asjade pärast naabritega

armastavad kohut käia ja kümneid isikuid tunnistajaiks sisse anda, kuna teised jälle terve eluaja jooksul kordagi ei ole kohtus käinud, olgu siis erandina juhused, kus tulnud tunnistajana ilmuda. Selletõttu oleks ka loomulik, et isikud, kes armastavad arusaamatuse, jonnid ehk viha pärast kohut käia, kandku ka otsekohele isikuid kõik asjaga seotud maksud ja kulud.

Samas vallavalitsuses on 1929. a. jooksul kohtuasutustelt tulnud kätteandmisteks 406 kohtuotsuste ära kirja ja teisi paberid, ning 855 kohtukutselehte, millest 80% oli sarnaseid, mida oleks võimalik ilma kahtlemata maksustada kätteviija kasuks. Kokku 1261 allkirja vastu kätteviidavat toimingut, mis teeb iga kuu kohta keskmiselt 105 toimingut. Et aga maal on suvekuudel kiire tööaeg ja kohtud samal ajal puhkusel viibivad, siis langeb suurem osa just sügise ja talve kuude peale, mil ajal teed jalgrattaga liikumiseks sulutud pori ja lume tõttu. Kui sarnasel halval teede ajal arvestada 200 kutselehte kätteviimisega kuus 1—20 klm. kaugusele, tuleb keskmiselt iga kutselehte kätte-

viimise peale aega rakendada 1 tund, kuus 200 tundi, ehk 25 tööpäeva peale jagatult 8—10 tundi päevas. Kui arvestada kuus keskmiselt 80 kutselehte kätteviimisega, mille pealt võtta tasu à 50 senti, siis saaks 80×50 senti, ehk 40 krooni kuus, missugune tasu sugugi liiga ei ole.

Et aga kohtukutselehed ja teised sarnased allkirjade vastu väljastavad on rohkem politseilised kui omavalitsuslised toimingud, tuleks kaaluda küsimust, kas kõigi sarnaste toimingute tegemine tuleks panna kohalike politsei konstaablite peale ja vallavalitsused jätta puht omavalitsusliste toimingute tegijateks, s. o. sarnaste tööde jaoks, mida võimalik täita sisemises vallakantséleis, nagu maksude vastuvõtmine, perekonnaseisu ala jne. Sel korral aga, kui konstaablid kõiki kohustusi ei suudaks täita, neile abilisteks ametisse seada kordnikud 60—70-kroonilise kuu-palgaga, kes siis peale ülemalnimetatud tööde toimiks ka vahialuste edasitappimist ja teisi sarnase politseilise iseloomuga töid.

Vahialla võetavatest ja nende kinnihoidmisest omavalitsustes.

Rud. Stein.

Haljala vallasekretär.

Maksivate seaduste ja määruste kohaselt sünnib vahialuste edasisaatmine vangimajadesse ja politsei jsk. ilma erandit tegemata, kas need kohtu otsusega mõistetud või politsei poolt julgeoleku korras vahialla võetud, vallavalitsuste kaudu. Vene kui suurriigi korra juures, võib olla, oli see õigustatud ja otstarbekohane, kuid praktika on näidanud, et meie väikeriigi olude kohaselt osutub sarnane kord otstarbetuks ja kulukaks, ning võiks suuremal osal juhusel ärajäada, ehk teisel kujul edasisaadetud saada. Olles 10 aastat teeninud ühes vallavalitsuses, kust suuremal arvul tema geograafilise seisukoha tõttu on vahialuseid läbikäinud, olen tähele pannud, et umbes 90% saatmisi oleks võinud sootuks ärajäada, samuti ka 90% tapikulude rahast riigikassal, kui selle kulu kandjal, väljaandmata jääda ja samavõrdne arv kordasid omavalitsuse ametnikke ja elanikke tulitamata jääda.

Nimetud 90% all olen arvanud: 1) need vahialused, kes kohtu otsustega lühemaks ajaks vangi mõistetud ja isikud, kes esmakordselt karistatud 1—3-aastase vangistusega. Arvan, et väheldane % leiduks nende hulgast kõrvalehoidjaid, kui neid saaks kutsutud vangimaja trahviaja aretteenimisele vangimaja ülema poolt umbes kohtu kutselehtede taoliste kutselehtedega. Sel korral võib küll juhusid tulla, kus kinnimõistetud enese asemel tasu ette saadab teise isiku, kuid ette on näidanud, et ka praeguse korra juures ei ole see mitte võimatu olnud. 2) Isikud, keda politsei korra ja rahu julgeoleku pärast teopealt tabades areteerib ja vallamaja vahiputkasse paigutab väljamagamisele ja peale kainenemist peavad tapikorras politsei jsk. edasisaadetud saama. Linnades, võib olla, on sarnane kord hädatarvilik, maal aga mitte. Näiteks võttes pidudel ettetulevaid väiksemakujulisi rahurikkumisi ja

lärmitsemisi, suuremal osal kordadel aitaks sellest küllalt, kui politsei lärmitsejad ja kaklejad sunniks lahkuma ja ainult äärmistel juhtumistel nad kohe vahialla võtaks, ning väljamagamisele paigutaks, pealt seda aga vabastaks. Kui vaadelda sarnastele rahurikkujatele kohtunikkuude poolt mõistetud karistusi, siis kõiguvad need 2—10 kroonini. Samase isiku vahialusena edasisaatmine on aga riigile 25 klm. kauguselt 2 saatjaga läinud maksma 9 krooni, sest iga saatja saab tasu 18 senti iga kilomeetri pealt, peale selle on veel vahialuste söögikulud. Sarnaselt vahialla võetutel puudub peaaegu alati raha trahvi tasumiseks, mille pärast vahialla jäävad riigi kulule veel 2—10 päevaks. Kui aga samane isik vabaduses viibiks, tasuks ta temale mõistetud trahvi rahas ja selleläbi saaks riik tulusid 10 krooni ja teostaks kulude kokkuhoidu tappikuludena 9—10 krooni. Et vallamajades elavad ainult vallasekretärid, siis on ka viimased oludest ja vallavalitsuste otsustest sunnitud vahialuseid vastuvõtma aja peale vaa-

tamata. Suuremates valdades, kus mitmes paigas pidusid peetakse, tuleb ette, et vallasekretär peab peaaegu iga pühapäeva öösel ülestõusma vahialuste vastuvõtmiseks ja mõnikord veel 3—4 korda öös. Et sarnane olukord meeldiv ei ole, on juba iga öörahu soovijale selge.

Isikud, kelle vahiallavõtmine on paratamatult, nagu suuremad kurjategijad ja alaliselt tagaotsitavad, peavad jääma tapitavateks.

Et aga praegu maksetav tapikulude tasu 10—20 kilomeetri pealt, maal isegi ületab hariliku töölise päevapalga, tuleks Kohtu- ja siseministeeriumil kaaluda küsimust ja vahialuste edasisaatmine panna politsei konstaablite peale, kes siis seda teeks isiklikult ehk palkaks vastavad isikud, äärmisel juhtumisel aga nõuaks küüdimehi lähemalt külavanemalt, või pidu korraldajalt ja neile tasuks temale avasina antud summadest. Sarnaselt vabaneksid omaavalitsused ühest suuremast koormatusest, missugune kaugeltki kõigis valdades ei ole ühesuurune.

Isikutõestamise ja liikumise seadusest.

A. Peterson.

„R. T.“ Nr. 48 — 1930 a. avaldatud isikutõestamise ja liikumise seaduse maksima hakkamisega muudeti ära senini maksev elanikkude registreerimise kord, s. o. pole enam sunduslik elanikkude registreerimine vallavalitsuses, mis küll kodanikkudele teatud määral kergenduseks on, aga vallavalitsused paneb äärmiselt raskesse seisukorda.

On ju teada, et vallavalitsuste kaudu käivad kõik kohtu kui ka muud kutsed ja igasugu teadaanded, millised peab toimetatama isikuile kätte, aga kuidas on see võimalik, kui puuduvad teated isiku elukohta üle. Ei suuda ju valla keskjalg iga nõude korral kogu valla elamuid isikut otsides läbi käia, seda rohkem, et leidub palju sarnaseid, kes end meelega varjavad ükskõik millistel põhjustel ja nõnda võib jäädagi isik leidmatuks, ja neid kõrvalehoidjaid leidub eriti palju liikuvast elemendis, teenijaskonnas, kelle peale ka õige suur % kutselist ja teadaandest langeb. Teiseks on üldse võimata leida isikuid, kes kuu ehk paar vallas peatuvad ja selle järele jälle uude elukohta asuvad.

Endise korra juures majaomanik, kelle juures isik peatus, registreeris ta välja ja siis enamalt jaolt oli ka teada tema uus elukoht.

Ei jäta ka praegu maksev seadus valla sissetulekuile oma tunduvat mõju avaldamata, kuna paljud teenijad isikumaksuga paratamata maksustamata jäävad, sest leidub sarnaseid peremehi, kes kui ei ole see karistuse ähvardusel nõuetav, ei teata ka vallavalitsusele oma talus elutsevaid teenijaid, ja võimatuks osutub ka vallavalitsusel oma initsiatiivil teha neid kindlaks, seda rohkem, et maksukohuslaste oma huvides on maksu alt väljajäämine, mispärast ka kõrvalehoidmine esile kerib. Kuigi ehk saavad sarnased maksustatud, siis maksuteadaande kätteandmisel on nad juba, võib olla, vallast „teadmata kuhu lähkunud“ ja ei saa neile anda teadaannet kätte. Veel hullem lugu tuleb maksu sissenõudmisega, sest ei ole ju kõik niivõrd kohusetundelised, et seda ise vabatahtliselt tasuks ära, vaid seda tuleb ikkagi sunniteel nõuda. Juba endise korra juures tuli palju juhuseid ette, kus isi-

kuid jäi leidmata ja määratud maks saamata, mille järelduel vallaelarvetes puudujäägid tekkisid, mis nüüdse korra juures tingimata palju suuremaks kujunevad. Sellega saavad need kodanikud, kellelt maks jääb saamata, eesõigustatud seisukorda pandud, mis aga seadusega pole kooskõlas ja sugugi õiglane.

Registreerimise sunduse maksmise ajal, kui isikut muidu ei leitud, korraldati politseiavalitsuse poolt üleriikline tagaotsimine ja see andis enamalt jaolt tagajärgi. Mis teeb aga praegu meie politseiaparaat maal tekkinud olukorras?

On kaotanud ära oma otstarbekohasuse

üleriikliselt tagaotsimine ja on muutunud peaaegu ilmaaegseks, sest leida võib isikut, keda otsitakse, vaid juhuslikult, sest ei suuda ju üks ametnik alaliselt kontrollida kogu valla elanikke, käies mööda elamuid.

Üldiselt võttes pole küll praegu maksev kord vallaomavalitsustele sugugi vastuvõetav eelpoolloetletud põhjustel.

Oleks väga tarvilik, et see seadus selles osas võetaks revideerimisele ja elanikkude registreerimine tehtaks kohuslikeks ka maal võimalikult kiires korras, kuna muidu olukord võib kujuneda väljapääsematuks.

E. Maaomaval. Liidu ja omavalitsuste tegevus.

Eesti Maaomaval. Liidu märgukirjad.

E. M. Liidu poolt on saadetud:

Kohtu- ja Siseministrile märgukiri, milles palutakse korraldust, et seataks kokku ja esitatakse Riigikogule vastuvõtmiseks tsiviilkohtupidamise seaduse muutmise seadus, Põllutöoministrile palutakse Lõuna-Eesti linakasvatavate seisukorra parandamiseks abinõusid leida ja Teedeministeriumile saadetud märgukirjas palutakse Maanteede seadust muuta nii, et vee läbilaske truubid ehitataks maaval. teedekapitali arvel, kui vee ärajuhutamist põllumajanduse huvides on vaja maanteedest läbi.

Teehöövleid võib tarvitada II. klassi teede korrashoiuks.

E. Maaomaval. Liidu juhatus teatas maavalitsustele, et Liidu nõukogu ettepaneku kohaselt on Teedeminister lubanud teehöövleid II. klassi teede korrashoiuks kasutada, kui neil I. kl. teede korrashoidmise järele aega jääb, kui vallad katavad otsekohesed kulud sellel alal.

Jaoskonnaarstide täienduskursused

3. nov. algasid Tartu ülikooli juures E. Maaomaval. Liidu korraldusel viimased jaoskonna arstide täienduskursused. Osavõtjaid üle 20. Lektoriteks kursustel on:

1. Dots. V. Vadi, Sisehaigused, 6 tundi.
2. Prof. A. Rammul, Tervishoid, 8 t.
3. Prof. J. Miländer, Naistehaigused, 10 t.

4. Prof. K. Konik, Kirurgia, 8 t.
5. Dots. B. Jürgens, Ortopeedia, 4 t.
6. Prof. E. Masing, Sisehaigused, 8 t.
7. Prof. A. Paldrock, Naha- ja suguhaigused, 10 t.
8. Prof. A. Ucke, Kohtulik arstiteadus, 6 t.
9. Prof. K. Schlossmann, Bakterioloogia, 6 t.
10. Prof. E. Blessig, Silmahaigused, 6 t.
11. Prof. A. Lüüs, Lastehaigused, 6 t.
12. Prof. M. Bresovsky, Vaimuhaigused, 6 t.
13. Prof. L. Puusepp, Närvahaigused, 6 tundi.
14. Dots. E. Saareste, Kõrva-, nina- ja kurguhaigused, 6 t.
15. Prof. G. Barkan, Farmakoloogia, 4 tundi.
16. Prof. A. Fleisch, Füsioloogia, 2 t.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu poolt 1930 a. korsaldatud omavalitsusamet- oikude ettevalmistamise pikaajaliste kursuste lektorite nimekiri.

Eestikeel: E. Peterson, reaalkooli inspektor.

Matemaatika: F. Solba, matem. õpet. ja J. Kana, Tallinna linna haridusosak. juh.

Õigusteatus: õiguse üldõpetus ja riigi- ja administratiiv õigus: E. Mets, Politseikooli direktor. Tsiviil õigus: E. Fridolin, Kohtupalati liige. Kriminaal õigus: E. Mets, Politseikooli direktor.

Finantsteatus: O. Suursööt, cand. rer. pol., Riigikogu liige.

Ametline kirjavahetus: H. Avikson, kursuste juhataja, E. Maaomavalitsuste Liidu sekretär ja N. Nykänen, Politseikooli õppejõud.

Asjaajamine omavalitsustesse puutuvate seaduste, määruste ja juhtnõotide tundma õppimise ja nende käsitlemisega:

1) Riigikogu ja omavalitsusõpetuskogude valimine ning rahvahääletamine ja 2) Volikogude ja valitsuste koosseis: H. Avikson, E. Maaomavalitsuste Liidu sekretär.

3) Administratiiv ala: E. Mets, Politseikooli direktor.

4) Rahandus ja majandus: O. Suursööt, cand. rer. pol., Riigikogu liige; R. Kuris, Riigikogu liige; H. Avikson, E. Maaomavalitsuste Liidu sekretär; A. Kasemets, vallasekretär; J. Tiitso, Teedeminist. juriskonsult.

5) Avalikud kohustused: teed, küüdi korraldamine, korterite muretsemine, vangide pidamine, väetehnistusega seotud kohustused: J. Tiitso, Teedeminist. juriskonsult; E. Mets, Politseikooli direktor; Kol.leitn. Kajak, Kaitseministeeriumist; Kapt. Taalder, Kaitseministeeriumist; Kaitseväeametnik Hoffmann, Kaitseministeeriumist.

6) Haridus: E. Rosenberg, Viru Maaval. hariduse osak. juhataja.

7) Hoolekanne: G. Rebane, Hoolekande inspektor; J. Sonin, Töökaitse- ja sotsiaalkindlustuse osak. direktor; H. Avikson, E. Maaomaval. Liidu sekretär.

8) Tervishoid: Dr. H. Männik, Tervishoiu ja hoolek. valitsuse abidirektor; Dr. S. Lind, Tervishoiu inspektor; Dr. E. Pihlak, Harju maaarst; R. Vallner, Farmatsöitiline inspektor.

9) Rahvamajandus: R. Kuris, Riigikogu liige.

10) Üldine kord ja julgeolek: E. Mets, Politseikooli direktor.

11) Perekonnaseisu ametala: E. Rosenstrauch, Tallinna linna perekonnaseisu ametnik; R. Valter, Tall. linna perekonnaseisu ametnik; V. Aveson, Tallinna linna perekonnaseisu ametnik; H. Siims, vallasekretär.

12) Posti-telegraafi-telefoni ametala: M. Ruubel, Tallinna postkontori ülem.

13) Kohtu-ala: H. Siims, vallasekretär.

14) Statistika: H. Dahl, Tallinna statistika büroo asjaajaja; E. Rosenstrauch, Tallinna statistika büroo ametnik.

Arve- ja raamatupidamine: H. Avikson, E. Maaomaval. Liidu sekretär; K. Vaht, Maavalitsuse ametnik; H. Neuhaus, E. Linnade Liidu revident-instruktor.

Ehituste projektid ja eelarved: H. Bööla, Teedemin. Ehitusvalitsuse juhataja.
Retoorika: E. Kevent, õpetaja.

Tartumaa vallasekretäride konverents

4. ja 5. oktoobril s. a.

Tartu maavalitsuse administratiivosakonna juhataja Ed. Õunapuu poolt olid Tartumaa vallasekretärid Tartusse kokku kutsutud, kus kahe päeva jooksul mitmed tähtsamad vallaomavalitsuse asjaajamisse puutuvad küsimused läbi arutati ja uue vallaomavalitsuse seaduse kohta seisukohad võeti. Koos oli 46 valla- ja alevisekretäri.

Esimene päev kulus täiesti

perekonnaseisu seaduse

ja selle selgitamiseks antud määruste ning juhtnõotide selgitamiseks. Koosoleku juhataja E. Õunapuu poolt oli kutsutud seletust andma kohtu- ja siseministeeriumi perekonnaseisu aktide arhiivi juhataja T. Tedder. Palju arusaamatusi lahendati hr. Tedderi poolt, mis edaspidisel asjaajamisel suure tähtsusega ja osavõtjaid täiesti rahuldas.

Uus omavalitsuse seadus.

Teisel päeval tutvustas hra Õunapuu koosolejaid uue vallaomavalitsuse seaduseelnõuga. Ühtlasi tegi ta teatavaks seisukohad, millised Eesti Maaomavalitsuste Liidu nõukogu poolt valitud komisjon seaduseelnõu kohta vastu on võtnud.

Koosolejad ühinesid pea täiesti komisjoni seisukohtadega, ainult väikeste valdade kaotamiseks kohtu- ja siseministrile täielise voli andmist ei pooldatud. Leiti tarvilik olevat, paigutada seadusesse nõue, et väikeste valdade liitmise küsimuse otsustaks vastavate valdade esituskogud ja maavolikogud.

Seaduse elnõu näeb ette, et alla 1000 elanikuga valdades võivad volikogud kohtu- ja siseministri loal jätta vallavanema abid valimata ja panna vallavalitsuse ülesanded vallavanema peale. Koosolek leidis selle seisukoha vastuvõtmatu olevat, pooldades kollegiaalsuse põhimõtet ka väikestes valdades.

Vallasekretäride palkade alammäärade määramine kohtu- ja siseministri poolt maavalitsuste seisukohtade ärakuulamise- ga, leidis koosolek täiesti vastuvõetava olevat. Komisjoni seisukohalt tuleks palkade alammäärad määrata maavolikogude poolt, ära kuulates vallavolikogude seisukohad.

Peale selle soovitati eelnõus mitmeid vähema tähtsusega muudatusi.

Vallavalitsuste raamatupidamises

otsustati esineda maavalitsuse kaudu kohu- ja siseministrile ettepanekuga, et võetaks tarvitusele kassade eraldamise raamat, milles oleks märgitud raha vastuvõtukviitungite numbrid, üldsumma ja vastavad lahtrid maksude eraldamiseks, kusjuures valla talituspäevadel sissetulnud summad kantaks kassaraamatusse kokkuvõetult ja liigitatult, ilma et tarvis oleks iga kviitungi järele kõiki summasid ük-

sikasjaliselt kassasse kandma hakata, mis lihtsustaks tööd, hoiaks aega ja oleks otsustarbekohasem.

Ühine raamat.

Ühtlasi leiti tarvilik olevat sisse seada ühine raamat riigi kinnisvara, lisa- (vala) kinnisvara ja naturaalkohustuste maksude arvestamiseks, mis võimaldaks ühes raamatus kõik maksjailt kinnisvarade pealt võetavad maksud arvestada. Senise kolme nimestiku asemel tuleks kirjutada ainult üks nimestik, mis hoiaks kokku aega ja kergendaks tööd. —a—

Küsimused ja vastused.

Küsimus Nr. 52. Vallavalitsuse liikmete palkade ümberkorraldamise kohta.

Vallavanem viibis kuu aega tagavaraväie õppustel. Sel ajal täitis tema kohuseid vallavanema abi. Vallavalitsuse otsuse põhjal makseti k. t. abile vallavanema palk ja õppustel viibivale vallavanemale abi palk. Kas on see otsus seadusepärane, s. o. kas vallavalitsus võis lubada maksta õppusel viibijale vallavanemale palka?

U. vallavanem.

Vastus:

Vallavalitsuse otsus ei ole seadusepärane, sest vallavalitsuse liikmete palga määramise küsimus kuulub vallavolikogu kompetentsi. Eriti ei võinud vallavalitsus otsustada maksta vallavanemale palka tema abi palga suures. Õppustel viibimise aja eest palgamaksimine ildse ei ole keelatud.

Küsimus Nr. 53. Hoolealuste sõidukulude tasujatest.

Hoolekande sead. järele kuuluvad vaimuhaiged ja nõdraneelsed riikise hoolekande alla. Kui nende saatmise kulud kannab see omavalitsus, kus piirkonnas vaimuhaige asub ehk asus. Kes aga tasub muu liigi hoolealuste saatmist asutustes, sellest ei ole sead. lausunud. Rinnalaste kodu hoolekogu otsuse järele võeti kodusse vastu mõnekuune laps ühes emaga. Mõlemad saatis kodusse see vallavalitsus, kus piirkonnas saadetakvad elased, omal kulul, s. o. kohalise vallaval. kulul. Kes on kohustatud kandma kodusse saadetakvate kulud?

Vastus:

Küsimuses tähendatud kulud tuleb tasuda sel asutusel, kes on kohustatud hoolt kandma abitarvitajate eest. Kõneall oleval juhul vallavalitsusel (Hoolekande seaduse §§ 19, 20, 21 j. j.).

Küsimus Nr. 54. Vallakäskjala õigustest ja alluvusest.

Kas vallakäsuandja ühenduses oma ametiga võib olla volikogu liige? Kelle otskohese kätutusse käsuandja vallavalitsuse kantselei juures ja kellelt on kohustatud vastu võtma vallavalitsuse kantseleis igasuguseid korraldusi ja käske edasiandmiseks vallakodanikkudele? Ja kas käskjalg on kohustatud elama alaliselt vallamajas?

Vastus:

Valla käskjalg võib olla vallavolikogu liige. Ta

allub vahenditult vallasekretärile, mis aga ei tähenda, et ta on kohustatud täitma või edasiandma ainult vallasekretärit või vallasekretäri kaudu saadud korraldusi: teda võivad käsutada vallavalitsuse tegevusse puutuva is asjus vallavanem ja vallavalitsuse liikmed. Ta on kohustatud alaliselt elama vallamajas, kui seda ettenäeb käskjala ja vallavalitsuse vahel sõlmitud leping.

Küsimus Nr. 55. Perekonna registri andmete kohta.

Kui vaimulik perekonnaseisu ametnik saadab omavalitsusesse vast-sündinu sünniregistreerimise akti perekonnaregistrisse kandmiseks, aga ei saada teateid vast-sündinu vanemate kohta, mis nendele leheküljele avamiseks tarvis läheb. Vast-sündinu vanemad keelduvad kulu kandmast, mis tunnistuse nõutamisega ühenduses ja juhatamast kust tarvilikke teateid võiks saada. Vaimulikud tasuta ühtegi tunnistust viilja ei anna, nagu see seadusega neile lubatud. Kas tuleb vast-sündinule ja vanematele sellegipärast poolikute andmetega leheküljed avada, kui lootagi ei ole, et neid teateid hiljem kuskilt hankida saaks.

Vastus:

Tuleb avada. Vast-sündinu vanemad on kohustatud tarvilikke andmeid andma, kandes vastutuse R. N. S. § 29 alusel.

Küsimus Nr. 56. Naese perekonna nimest perekonna registris.

Perekonnaseisu seaduse juhtnõõride § 62 viies lõige lausub: „Abikaasa kohta tähendatakse tema perekonnanimi...“ Kuidas kohaldada seda nõuet naissoost abikaasa kohta? Kas tuleb perekonnaregistri mehe leheküljel märkida naise vallaspolve perekonnanimi ehk mehe perekonnanimi või mõlemad perekonnanimed koos?

Kuna abellunud naine iseenesest omab mehe perekonnanime, siis pole ühtegi tarvidust ega mõtet sedasama nime siin lahtris korrata, küll on aga tähtsam siin näha naise vallaspolve perekonnanime. Sellepärast olengi selles lahtris tähendanud ainult vallaspolve perekonnanime. Kas olen õieti talitanud?

Vastus:

Tuleb märkida naise vallaspolve perekonnanimi ja kui ta lesk, siis ka eelmise abielu läbi omandatud perekonnanimi.